

תיכר אנורבי!

נעים לראות כי סיעת היחיד שלנו, שבחודאי אינה הסיעה הפופולארית ביותר בכנסת, הפכה לחלק מה חשוב של נוף הבית. עד כי העדרות קצרה מסוגלת לבלוט עד כדי כך. הסיבה להיעדרות? נסעתי לקבל את פניו של ז'אן-פול סארטר בנמלה-העופה (ראה הנדון). אחרי שלחצתי את ידו, מיהרתי לחזור לירושלים. להבא, אם יקרה דבר כזה, אתלה על הכיסא שלי שלט: "תיכר אנורבי!"

הספקתי, כעבור שעה קלה, להצביע יחידי נגד הצעת-חוק, שכל הכנסת, מחרות ועד רק"ח, הצביעה בעדה. זהו חוק שנועד לקבוע מה יקרה אם יתפנה במפתיע מקומו של יו"ר הכנסת, שהוא גם ממלא-מקום נשיא-המדינה. מנחם בגין הציע, בשעתו, כי במיקרה זה יבוא אוטומטית הסגן הבכיר של יו"ר הכנסת. אולם מפא"י לא יכלה להשלים עם מצב שבו עלול, חס וחלילה, ח"כ שאינו איש מפא"י לכהן כיו"ר הכנסת ואפילו כנשיא בפועל. לכן תוקנה הצעת החוק בהערה. נקבע כי ועדת-הכנסת היא שתקבע מי מן הסגנים ימלא את המקום. ועדה זו היא אחותו הבלעדית-קמעט של ח"כ ברוך אונגיה, איש מנגנון מפא"י מן המניין. במילים אחרות: נקבע כי בכל מיקרה, יקרה אשר יקרה, רק איש מפא"י ימלא את המקום. על כן הצבעתי נגד.

יום השלישי שעבר קרה דבר שלא קרה עדיין מאז כינון הכנסת השישית. כאשר נפתחה הישיבה, לא ישב נציג הכוח החדש במקומו. הוא נעדר במשך שתיים. כאשר נעדר אחד מ-119 חברי-הכנסת האחרים, אין הדבר מעורר שום תשומת-לב. זה רגיל. אבל כאשר נעדר מ-120, לא היה איש שלא הגיב על כך. השרים, שענו לשאלות שלנו, חיפשו את פני השאל בהדגשה. היו"ר, הרגיל להסתכל לעברי כדי לראות אם יש לי שאלה נוספת, כפי שקורה לעיתים קרובות, הופתע לראות כי אינני חברי-הכנסת שאלו זה את זה: "איפה הוא?" אפילו בקרב משלחת של עורכי-דין, שנכחו במיקרה ביציע, עברה השאלה. כשהופתעו, פנה אלי ח"כ יהודה הררי, שישב לפני, ואמר: "כולנו דאגנו. חשבנו שקרה לך משהו!"

שאלות השבוע

שבוע שעבר הגשנו, בין השאר, את השאלות הבאות:
ג'ואיש אובסרבר: האם נכון כי ממשלת ישראל הפעילה לחץ לפיטוריו של מר ג'ון קמחי? האם מחתה השגרירות הישראלית בלונדון על מאמר שהופיע באותו שבועון נגד ש"ה-מספטים?
ערביות בלתי-חוקיות: האם נכון כי הממשלה נתנה שוב ערבויות לבנק לפיתוח התעשייה ללא אישור ועדת-הכספים של הכנסת, כפי שדורש החוק?
בתים מתמוטטים: מה עושה משרד-הפנים לשם מניעת סכנות מאנשים המתגוררים במבנים מסוכנים? האם קיים על כך פיקוח, וכיצד הוא מבוצע?
שיחות טלפון: האם נכון כי טובדי הדואר, המחזיקים מכשירי טלפון, זכאים 25% שיחות-חינם בחודש? מה השיקולים לכך?

תשובות השבוע

השרים ענו, בין השאר, לשאלות הבאות שלנו:
פקידו מס. מה מיספר הפקידים העוסקים ברשויות המקומיות ברחבי הארץ בגביית מיסים ואגרות? (זהו חלק ממסענו למען איחוד גביית המיסים של הממשלה והרשויות המקומיות.)
תשובת שריהפנים: 1340 פקידים ברחבי הארץ.
חימום ברכבת. האם ניתן להתקין חימום ברכבות?
תשובת שריהתחבורה: הדבר ניתן מבחינה טכנית, אך הוא יעלה כמיליון ל"י. מכיוון שיש רק שבועות מספר שהם קרים במיוחד, אין הדבר נראה לממשלה ככדאי.
ואלה מסעות שרים. מאז נתכוננה הממשלה הנוכחית, כמה פעמים נסע שריהדתות ופקידיו הבכירים לחו"ל?
תשובת שריהתחבורה: השר נסע פעמיים. שלושה פקידים בכירים נסעו לחו"ל, וזה אינו כולל את הרבנים הראשיים. נסיעות השר עלו 3,423 ל"י, ונסיעות הפקידים 10,468 ל"י.
ואלה מסעות שרים. מאז נתכוננה הממשלה הנוכחית, כמה פעמים נסעו שריהפיתוח, סגנו ועובדיו הבכירים לחו"ל?
תשובת שריהפיתוח: סגן-השר נסע פעם אחת. עשרה פקידים בכירים נסעו, ובכללם מדענים שהוזמנו לפעולות שונות של האו"ם. השר לא פירט את ההוצאות.
ואלה מסעות שרים. מאז נתכוננה הממשלה הנוכחית, כמה פעמים נסע סגן שריהבטחון לחו"ל בנסיעות שאינן סודיות?
תשובת סגן שריהבטחון: ארבע פעמים. (שרי-הבטחון סירב בשעתו לענות לשאלה קודמת, בטענה שחלק מן הנסיעות הן סודיות.)
ואלה מסעות שרים: האם נסע שריהתחבורה לכנס של מנהלי סניפים של אל-על בלונדון? מי נסע עימו, וכמה זה עלה?
תשובת שריהתחבורה: הוא נסע בלוויית סגן המנכ"ל לכלכלה ומיסחר. השר לא פירט את ההוצאות.
שאלה נוספת: האם כבוד השר יכול לציין מה היה המיוחד באותו כנס, שהצריך את השתתפותו האישית של כבוד השר?
תשובת משה פרמו: פגישה זו התכנסה לאחר ההחלטות שנתקבלו בוועידת יאסיה (אירגון התעופה הבינלאומי), והיה לנו עניין מיוחד לעורר את נציגי אל-על באירופה למאמץ-מכירות מיוחד, כדי להגדיל את התיירות לישראל.
ואלה מסעות שרים. מאז נתכוננה הממשלה הנוכחית, כמה פעמים נסעו שריהתחבורה ופקידיו הבכירים לחו"ל?
תשובת שריהתחבורה: השר נסע פעמיים. כן נסעו 79 פקידים, כולל מיסות-ביקורת שנתיות בענייני תעופה וספנות. השר לא פירט את ההוצאות.
גירוש בדואים. האם נכון כי 50 חיילים גירשו שבט של בדואים מאזור לוד, ללא הודעה מוקדמת? האם נכון כי בעת ההעברה נלצע נער, נזרקו שמיכותיהם וכל מלאי המזון שלהם, וכי למעלה ממאה כבשים מתו בתוך המשאיות?
תשובת סגן שריהבטחון: הרועים גורשו מפני שנהגו לחדוד לאזורי אימונים, מאחורי אזהרה, במשך 1700 כבשים. 600 מבין הושרי בודאי נפצעו, רועה, במשך לילה אחד, הועברו המיבצע מ-20 כבשים מקום. נער בודאי נפצע, ואיתו מתו שמונה כבשים, כתוצאה מסיפול בחומרי-נפץ. כאשר תוגש תביעה לפיצויים, יטפל בכך המשטר.
גזקי שבת. האם נכון כי שתי אוניות פרייהדר הפליגו מנמל אשדוד ביום השני, 8.1.67, עם מיטען חסר, בגלל כניסת השבת?
תשובת שריהתחבורה: נכון. באוניה אחת חסרו 3000 תיבות, ובשניה 2000. המועצה לשיוק פרי הדר נושאת בנזקים, ורק היא יודעת את ההערכה הכספית.
פרשת איתני. האם נכון כי הרבנות בסבריה דורשת מהגברת רינה איתני, שהתגרשה לאחרונה, להתחתן מחדש עם בעלה, ומסרבת לתת ביניים לה ולשני ילדיה תעודות-גיור?
תשובת שריהדתות: לא נכונה הידיעה על עיכוב תעודת-גיור. רינה איתני לא פנתה לקבלה.

אקרובטיקה מילולית

מאורע העיקרי בשבוע שעבר היה, כמובן, קבלתה, בקריאה ראשונה, של הצעת-חוק לתקציב השרותים הדתיים היהודיים. הצעה זו באה למסור, בלי שום חוכמות, את השלטון הבלעדי על המועצות הדתיות לידי המפד"ל (ראה מסגרת). הדיון על הצעה זו הפך דוגמה קלאסית של התחסדות וצביעות, כמעט מצד כל סיעות הבית. שוב הוכח בעליל כי בחזית הצפייה הדתית אין תחליף לסיעתנו — וכי אנו עומדים כאן על יושב בודד ממש (להוציא, כמובן, את הקומוניסטים משני הסוגים, שדבריהם נקברים תחת עומס הזיגורגן המארכסיסטי האדוק).

מורקיס

בעשר הדקות שעמדו לרשותנו, הגדרנו בצורה ברורה את המצב העובדתי, וקבענו עמדה עקרונית חריג-שמעית. להכנת נאום זה לא יכולנו שעות רבות, כעורר את להגיב על עדתת שאר הסיעות, מחרות ועד מפ"ם, שכמעט כולן תקפו את סעיפי החוק, מבלי שהתכוננו אף לרגע להצביע נגדו. מובן שאף אחת מהן לא תבעה להפריד בין הדת והמדינה. לכן נאמנו נאום שני, בצורת קריאות-ביניים, במשך כל הדיון. אולי כדאי לצטט חלק מקריאות-ביניים אלה, כפי שהן נרשמו בפרוטוקול, כדי לתת תמונה על פעולת סיעתנו בעת דיון על הצעת-חוק — כשמדברים אחרים.

לא קראתי שום קריאות בעת נאומו של יוסף שופמן, נציג גח"ל (חרות), כי עמדתו היתה ברורה די צרכה. הוא לא שלל את בסיס המועצות הדתיות, אלא רק דרש כי גם לחרות, הדוגלת בכפייה הדתית, יינתן יציג תולס בהן. אולם כאשר דיבר משה אונג, איש המפד"ל, וניסה להעמיד את עניין המועצות כדבר הנוגע רק לדתיים, התחלתי לשאול שאלות-הבהרה:

משה אונג: ... אני סבור שיהיה זה הגיוני לומר, שאותו הציבור שיש לו עניין ישיר בשרותים הדתיים השונים, שהמועצות הדתיות עוסקות בהם, צריך להיות הנושא של אותן בחירות שיתקיימו (אם יתקבל בעתיד העקרון של בחירות למועצות, במקום מינוי חבריהן).
אורי אבנרי: האם יש ציבור שאינו כפוף לשרותי המועצות הדתיות?

כאשר דיבר מרדכי סורקיס, איש רפ"י, היה חשוב לנו רק דבר אחד: להבליט כי מפלגה זו, המדברת גבוהה על חידוש, נעורים, תמורה, אוטומטיזציה וכו', היא תומכת עיקבית בכפייה הדתית במדינה. ... המועצות הדתיות צריכות לתת שרותים, ואין לגרום לזעזועים בהן.
אורי אבנרי: בעיניך זה הסדר טוב?
מרדכי סורקיס: חכה עד הסוף. או שאצא בשלום, או שלא אצא בשלום.

ואכן, סורקיס הבחיר לחלוטין שהוא תומך במועצות הדתיות כמו שהן, כלומר במצב הקיים. אשר החוק החדש בא לתת לו גושפנקה רישמית. נאמו של ראובן ארוי, איש מפ"ם, היה מלאכותי-מחשבת של אקרובטיקה מילולית מפ"מית. הוא תקף את החוק בחריפות, כטענות שהוא תומך במועצות הדתיות כמו שהן, כלומר במצב מפני שאחרת יישאר חלל ריק. מפ"ם, כך אמר, תיאבק בוועדה לשינוי הצעת-החוק, ותקבע את עמדתה הסופית בעת הקריאה האחרונה של החוק.

זהו טכסיס ישן של מפ"ם. התהליך הוא כך: בקריאה הראשונה נואמים נגד הצעת-חוק בממשלתית, השנואה על חבריה של מפ"ם והנוגדת את עקרונותיה. אך אין מצביעים נגדה, בטענה שיש להעביר את הצעה לחעדה כדי לתקנה שם. בהעדה לא חל, כמובן, שום שינוי מהותי, מפני שמבאי החוק מפעילים משמעת קואליציונית. בקריאה השלישית שוב אין ויכוחים במליאה, העתונות מזכירה אותה רק כלאחר יד, אם בכלל, ואיש אינו שם לב כי מפ"ם מצביעה בעד החוק שהיא נאמה נגדו, או שהיא נעלמת מן האולם בעת ההצבעה. מצב הליברלים-העצמאיים דומה. לכן:

גדעון האוזנר: ... החוק המובא לפנינו הוא הכרח השעה, מפני שהוא מובא בשעה האחרונה. יהיה צורך לתמוך בו, לפחות בשלב הראשון, ולהיאבק לתיקונים בו בשלבים הנוספים.
אורי אבנרי: אינני מבין איך אפשר להצביע בעד חוק שמתנגדים לו.
גדעון האוזנר: לך קל. אתה יכול להצביע פה בעד חוקים שאתה מביא, ולהתנגד לחוקים שאחרים מביאים.

לקומדיה הכללית הצטרף יעקוב כץ מפועלי אגודת-ישראל, שגם הוא, כמו כל קודמיו, טען כי אינו מרוצה מן החוק — ושגם הוא, כמו קודמיו, הצביע בעדו.
יעקוב כץ: הצעת-חוק זו, איננו מרוצים ממנה כל כך.
אורי אבנרי: אף אחד אינו מרוצה!

וכעבור כמה דקות — השמיע כץ את הדרישה כי חברי המועצות ייבחרו. כץ כמו שאר עסקני-הדת, לא התכוון, כמובן, שייבחרו על-ידי כלל הציבור, אלא רק על-ידי הדתיים.
יעקוב כץ: ... לא היינו מתנגדים לבחור את המועצות הדתיות על פי בחירות דמוקרטיות, אלא שתלוי מי ומי יהיו הבוחרים.
אורי אבנרי: מי שמשלם — יבחר.

יעקוב כץ: אתה מדבר רק על כסף. ... רק על השרותים הדתיים מתרעמים, כאילו המדינה עושה טובה בעניין זה, וכאילו כל הכסף אשר ניתן, ניתן רק